Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry **www.sakl.fi**
Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF rf **sakl@sakl.fi**

Lapinjärvi 10.11.2015

Eduskunta
valtionvarainvaliokunta, maatalousjaosto

Viite HE 30/2015 vp.

Valtion talousarvio vuodelle 2016 – kalatalous

Suomen Ammattikalastajaliitto (SAKL) antaa seuraavan lausunnon otsikkoasiasta.

Hallitusohjelmassa elinkeinokalatalous ja etenkin ammattikalastus on valitettavasti jäänyt vähälle huomiolle.

Tällä hetkellä **kotimaisen kaupallisesti pyydetyn kalan osuus kokonaiskulutuksesta on enää noin 6 %,** ja vähittäiskaupassa oleva kala on yhä useammin tuontikalaa. SAKL arvioi, että kalastuksessa ammatinharjoittajien määrän vähentyminen jatkuu lähivuosina voimakkaana. Uusien kalastajien tulo alalle on vähäistä. Tilanne tulee näkymään niin kalastajien kuin kauppaan tulevan kalankin määrässä tulevina vuosina ja tehtävämme tarjota kotimaista kalaa kuluttajille vaarantuu. Tämä kehitys vähentää entisestään kotimaisen kaupallisesti pyydetyn kalan osuutta kalan kulutuksesta.

Hallitus aikoo ilmoituksensa mukaan ”vauhdittaa sinistä biotaloutta, joka tähtää vesiluonnonvarojen monipuoliseen hyödyntämiseen. Uutta kasvua haetaan esimerkiksi vesiviljelystä ja suomalaisen vesiosaamiseen perustuvasta viennistä”. Sininen biotalous on osa hallituksen biotalouden ja puhtaiden ratkaisujen kärkihankekokonaisuutta ja tarkoitukseen varataan ensi vuoden talousarviossa määräraha. Panostus siniseen biotalouteen on myönteinen asia. **Ministeriön sinisen biotalouden suunnitelmissa kalastus on valitettavasti jäänyt vaatimattomaan rooliin.**

Ajatus kalankasvatuksen Itämeri-rehusta etenee, ja tämä antaa etenkin avomerikalastajille uuden markkinavaihtoehdon. Näiden satsausten lisäksi **pitäisi huolehtia siitä, että kalastuksen perusedellytykset ovat kunnossa ja että meillä Suomessa on kalastusyrittäjiä myös jatkossa**. On oltava mahdollista toimia kannattavasti myös rannikkokalastuksessa ja ministeriön toimista saa valitettavasti käsityksen, että rannikkokalastusta ei lueta osaksi sinistä biotaloutta. Jos toimintamahdollisuuksia kavennetaan edelleen, jäävät alukset laitureihin ja kuluttajalla ei ole mahdollista saada kotimaista luonnonkalaa.

Vuosien 2014–2020 Suomen elinkeinokalatalouden toimintaohjelman tukimahdollisuudet (mm. investointien osalta) kaupalliselle kalastukselle ovat hyvin rajalliset. **On kuitenkin tärkeää, että toimintaohjelma saadaan toimimaan käytännössä mahdollisimman nopeasti**. Ohjelman käynnistyminen on ollut hidasta. Tukihakemuksien jättäminen (investoinnit ja kehittämistoimet) nk. Hyrrä-järjestelmän kautta on toiminut syyskuun puolenvälin jälkeen, mutta järjestelmän kautta ei

vieläkään pystytä antamaan rahoituspäätöksiä. Suomalaiselle hallinnolle toimivien tietojärjestelmien rakentaminen näyttää olevan hankalaa. Byrokratian vähentäminen ei myöskään ole edennyt, päinvastoin.

Toimintaohjelman onnistunut ja tehokas soveltaminen voi parantaa kalastuselinkeinon edellytyksiä. Monet asiat ovat kuitenkin kiinni kansallisesta päätöksenteosta ja kalastuspoliittisista ratkaisuista, kuten 1.1.2016 voimaan astuvasta kansallisesta kalastuslaista ja sen perusteella annettavan kalastusasetuksen sisällöstä. **Uuden kalastuslainsäädännön toimeenpanossa on turvattava kaupallisen kalastuksen toimintaedellytykset**.

Harmaahylkeen ja merimetson kasvaneet kannat heikentävät ammattikalastuksen toimintaedellytyksiä. Näiden kysymysten osalta ei valitettavasti ole saatu konkreettista parannusta aikaan viime vuosien aikana ja talousarviossa ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota asiaan. Uuden toimintaohjelmakauden (2014-2020) korvattavaksi tulee ainoastaan hylkeiden saalille aiheuttamat vahingot, jolloin yhä suurempi osa vahingoista jää yrittäjien vastuulle. Tämä lisää entisestään hylkeen ja merimetson kannansäätelyn tärkeyttä.

Laki kaupallisen kalastuksen vakuutustuesta astui voimaan 1.1.2013 (tuki 1.1.2014 alkaen). Hallitus on kuitenkin ilmoittanut, että suunnittelee kalastusvakuutustuen muuttamista tai mahdollisesti poistamista kokonaan. **Elinkeino ei voi hyväksyä hallituksen suunnitelmia muuttaa lyhyen aikaa voimassa ollutta lakia ja kalastusvakuutustukea**. Kalastusvakuutustuki on ainoita valtion tukimuotoja kaupalliselle kalastukselle Suomessa. Hyljekorvausjärjestelmä korvaa ainoastaan hylkeiden aiheuttamat vahingot saaliille! Jos kalastusvakuutustuki poistuu, esimerkiksi pyydysvahingot jäävät kokonaan kalastajien maksettavaksi. Muutkin yritystoiminnan riskit jäävät kokonaan yrittäjän vastuulle koska täysin kaupallisia vaihtoehtoja on hyvin rajallisesti. Vakuutusyhdistyksille ei jäisi toimintamahdollisuuksia vaan ne joudutaan ajamaan alas. Elinkeino nykyisessä tilanteessaan ei kestä lisärasituksia.

Silakka ja kilohaili ovat ammattikalastuksen tärkeimmät saalislajit sekä saaliin määrässä että arvossa mitattuna. **EU:n ja Venäjän välinen kauppasota (pakotteet/vastapakotteet) ovat lopettaneet silakan ja kilohailin viennin Venäjälle**. Silakan ja kilohailin saaliista on vajaa kolmannes viety Venäjälle, joten pakotteet vaikuttavat hyvin voimakkaasti kalatalouteen. Vastaavat määrät on kuitenkin pystytty markkinoimaan muille markkinoille, mutta valitettavasti huomattavasti alhaisempaan hintaan.

Yksityiskohtien osalta esitämme seuraavaa:

1. **Hylje ja merimetso**
   - maa- ja metsätalousministeriön keväällä 2007 hyväksymä kannanhoitosuunnitelma hallille ja norpalle on jo vanhentunut ja se tulee uusia mahdollisimman pian. Tässä yhteydessä on tehostettava hallin metsästystä ja vahinkoyksilöiden poistamista kalastusalueilta sekä lisättävä norpan metsästystä ainakin pahimmilla vahinkoalueilla. Hylkeiden saalille aiheuttamat vahingot on tarkoitus osittain korvata elinkeinokalatalouden toimintaohjelman kautta.
   - merimetsokanta aiheuttaa ongelmia käytännön kalastukselle ja vaikuttaa merkittävästi kaupallisesti tärkeisiin kalakantoihin. Merimetsokannan rajoitustoimiin olisi ryhdyttävä heti ja ympäristöministeriön päivitettävä viranomaisten toimintaa koskeva ohje välittömästi tai annettava uusi asetus asiasta.

2. **Elinkeinokalatalouden edistäminen (30.40.62)**
   - kalastuselinkeino tekee merkittävää ympäristötyötä poistamalla Itämerestä ja muista vesistöistä suuria määriä ravinteita ja vierasaineita. Tämä on huomioitu muun muassa valtioneuvoston Itämeri-strategiassa ja vesiviljelyohjelmassa. Valtakunnallinen järjestelmä käynnistettiin vuonna 2011. Myös vuoden 2015 talousarvioon on varattu määräraha. Tarkoitukseen tulisi kuitenkin varata 1 miljoonan euron määräraha vuosittain, jotta toimintaan luotaisiin enemmän uskoa. Tämä vahvistaisi kalastusyrittäjien tulonmuodostusta ja samalla vesiympäristön tila parantuisi ja särkikalojen poisto antaisi tilaa arvokalakannoille.

3. **SAKL:n tiedotus- ja kehittämistoiminta (30.40.51)**
   - kalastuselinkeinon itse harjoittamaan elinkeinokalatalouden edistämistoimintaan tulisi varata määräraha ko. momentilta. Suomen Ammattikalastajaliitto on ainoa valtakunnallinen ammattikalastajien ja kalastuselinkeinon järjestö maassamme. Määräraha olisi erityisen tärkeä nyt kun elinkeinon toimintaan liittyvät paineet ovat suuret.
   - hallitus on esityksessään poistanut vuoden 2015 talousarviossa olevan 100 000 euron suuruisen lisäyksen Suomen Ammattikalastajaliitolle
   - esitämme, että eduskunta palauttaa summan ja 100.000 euron määräraha myönnetään myös 2016 talousarviossa.

Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry

Kim Jordas
toimitusjohtaja